

وزارت
شورای عالی

شماره ۸۴۳۰۲۷۱۲
تاریخ ۱۱/۱۱/۱۳۸۴
پیوست

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۳۹۸۳۵ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۴ و پیرو نامه شماره ۸۱/۳۰/۲۷۰۱ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۸

« لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی »

مصوب جلسه مورخ چهاردهم اسفند ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا بشرح زیر اعلام می گردد:

۱- با توجه به اینکه از نظارت مذکور در اصل ۹۹ قانون اساسی استصوابی بودن نظارت و عموم آن در تمام مراحل و در کلیه امور مربوط به انتخابات استفاده می شود و شورای نگهبان در تفسیر رسمی شماره ۱۲۳۴ مورخ ۱۳۷۰/۳/۱ خود آنرا اعلام داشته است و در این اصلاحیه هیچ یک از این موارد مراعات نشده و نظارت موضوع اصل مذکور را منحصر و محدود و تابع مفاد این قانون نموده است لذا ماده (۳) موضوع ماده (۱) مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۲- در صورتی که شورای نگهبان با برگزاری انتخابات مرحله اول یا دوم در هر سه زمانیکه وزارت کشور مطابق ماده (۴) موضوع ماده (۳) پیشنهاد کرده است بدلیل اینکه نظارت بر انتخابات برای وی امکان ندارد موافقت نکند تجویز برگزاری انتخابات در این موارد که زمینه نظارت وجود ندارد، مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۳- با توجه به عبارت « انتخابات مرحله دوم برگزار نخواهد شد » در قسمت اخیر ماده (۹) موضوع ماده (۵) باید معلوم شود که آیا مقصود این است که نامزدهای باقی مانده موضوع صدر آن، نماینده منتخب محسوب میشوند یا نه؟ پس از رفع ابهام اعلام نظر خواهد شد.

۴- تبصره (۳) ماده (۹) موضوع ماده (۶) از این نظر که بدون اعلام نظر شورای نگهبان در مدت مذکور، حکم بصحت انتخابات نموده است، بمعنای نفی عموم نظارت است لذا این تبصره مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۵- تبصره ماده (۲۲) موضوع ماده (۹) از این نظر که شروع و ادامه روند اجرایی انتخابات را بدون حضور ناظر صحیح دانسته است مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۶- اطلاق تبصره (۱) ماده (۲۵) موضوع ماده (۱۰) در خصوص اعزام بازرسان یا مأموران توسط رئیس جمهور و وزارت کشور، چون شامل وظیفه انحصاری نظارت شورای نگهبان می شود مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۷- چون اجرای انتخابات از وظایف خاص وزارت کشور است و رئیس جمهور صرفاً مطابق اصل ۱۳۴ قانون اساسی می تواند بر کار وزیران نظارت کند و تبصره (۱) ماده (۲۵) موضوع ماده (۱۰) اجازه اعزام بازرسان و مأموران از سوی رئیس جمهور را برای رسیدگی به حوزه های انتخابیه و شعب ثبت نام و اخذ رأی می دهد و این اختیار فراتر از نظارت بر کار وزیر است لذا تبصره مذکور از این جهت مغایر اصل ۱۳۷ قانون اساسی شناخته شد.

۸- در تبصره (۲) ماده (۲۵) موضوع ماده (۱۰) شاغلین غیر نظامی و انتظامی سازمان عقیدتی سیاسی از نظارت منع شده اند لذا این تبصره از این جهت که بدون ضرورت مانع استفاده نظارتی شورای نگهبان از این افراد می شود مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۹- در ماده (۲۸) موضوع ماده (۱۱) تصریح شده است که داوطلبان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند. اطلاق آن شامل افرادی می شود که شرایط بندهای (۱) و (۲) این ماده را ممکن است در

فاصله ثبت نام تا برگزاری انتخابات از دست بدهند لذا این ماده از این جهت خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱۰- با توجه به اینکه یکی از قوای حاکم که نقش مؤثر در شؤون مختلف حاکمیت نظام اسلامی دارد مجلس شورای اسلامی است، حذف التزام عملی به اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران از بند (۱) ماده (۲۸) و حذف وفاداری به اصل مترقی ولایت مطلقه فقیه از بند (۳) این ماده و اطلاق اکتفا به شرط مسلمان بودن برای نمایندگی مجلس شورای اسلامی در بند (۱) ماده (۲۸) موضوع ماده (۱۱) مستلزم تجویز ورود افرادی به مجلس می شود که عامل به احکام اسلام نیستند و التزام عملی به نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران ندارند و نیز وفادار به اصل مترقی ولایت مطلقه فقیه نمی باشند لذا بند اخیرالذکر از این جهت خلاف موازین شرع و مغایر بند ۱ اصل ۳ و اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱۱- در بند (۲) ماده (۲۸) موضوع ماده (۱۱) صرف ابراز وفاداری به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در فرم ثبت نام کفایت نمی کند و باید وفاداری به آن احراز گردد لذا این بند مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱۲- مطابق شرایط مندرج در ذیل اصل ۶۴ قانون اساسی اقلیتهای دینی صرفاً می توانند برای حوزه های مربوط به خود، داوطلب نمایندگی شوند لذا عدم تصریح به این قید در تبصره (۱) ماده (۲۸) موضوع ماده (۱۱) از این جهت مغایر اصل مذکور شناخته شد.

۱۳- اطلاق تبصره (۱) ماده (۲۸) موضوع ماده (۱۱) مستلزم تجویز ورود افرادی از اقلیتهای دینی به مجلس شورای اسلامی است که متجاهر به اعمال خلاف اسلام هستند لذا این تبصره از این جهت مغایر بند ۱ اصل ۳ و اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱۴- شرایط مذکور در ماده (۲۸) موضوع ماده (۱۱) اثباتی است و باید احراز شود در اینجا اصل صحت جاری نیست، مفاد تبصره (۳) این ماده مستلزم تجویز ورود افراد فاقد شرایط فوق الذکر به مجلس شورای اسلامی است، لذا این تبصره از این جهت مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد مضافاً اینکه انحصار بطرق قانونی مستلزم نفی طرق معتبر شرعی است لذا این تبصره از این جهت نیز خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱۵- در ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴) تصریح شده است انتخاب شوندگان هنگام ثبت نام نباید مشمول موارد زیر باشند. اطلاق آن شامل افرادی می شود که پس از ثبت نام و قبل از برگزاری انتخابات مشمول موارد موضوع ماده مذکور قرار گیرند لذا این ماده از این جهت خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱۶- حذف عبارت « کسانی که در جهت تحکیم مبانی رژیم سابق نقش مؤثر داشته اند » از بند (۱) ماده (۳۰) و حذف کلمه « هواداران » از ابتدای عبارت « احزاب و سازمانها و گروههای ضد انقلاب » از بند (۳) این ماده و نیز حذف عبارت « وابستگی و فعالیت » از ابتدای عبارت « احزاب و سازمانها و گروهها بعد از غیر قانونی اعلام شدن » در بند چهارم همان ماده و حذف عبارت « وابستگان به رژیم سابق از قبیل ... » از بند (۱۰) ماده (۳۰) و حذف بندهای (۴) و (۵) ماده (۳۰) که عبارتند از « کسانی که به جرم اقدام علیه جمهوری اسلامی ایران محکوم شده اند و محکومین به ارتداد به حکم محاکم صالحه قضائی » و عدم ذکر این موارد در بندهای ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴) چون مستلزم تجویز ورود این افراد به مجلس شورای اسلامی است لذا از این جهت مغایر بند ۱ اصل ۳ و اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱۷- انحصار به استناد نظر کارشناسی وزارت اطلاعات در ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴) موجب تضییق نظارت و مستلزم نفی طرق معتبر شرعی می شود لذا خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد. و نیز نسبت به شرایط و موانعی که از قانون اساسی در خصوص نمایندگان مجلس استفاده می شود مستلزم نفی طرق شرعی مثبت شده است لذا این ماده از این جهت مغایر بند ۱ اصل ۳ و اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱۸- در بند (۴) ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴) محاکم قضائی مستنداً به نظر کارشناسی وزارت اطلاعات، مرجع اعلام غیر قانونی بودن احزاب، سازمانها و گروهها عنوان شده اند انحصار به این مرجع خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی تشخیص داده شد.

۱۹- در بند (۸) ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴) مرجع تشخیص غاصب زمینهای موات، منحصر به دادگاه شده است چون این انحصار مستلزم نفی طرق معتبر شرعی دیگر است از این جهت خلاف موازین شرع تشخیص داده شد.

۲۰- در تبصره ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴) انتساب موارد مندرج در آن ماده به داوطلبان نمایندگی را منحصر به اسناد و مدارک مراجع ذی صلاح نموده که در برخی موارد مرجعی برای آن موارد وجود ندارد همچنین در ذیل این تبصره اصل بر صحت اظهارات داوطلب، در فرم ثبت نام گذاشته شده است این انحصار مستلزم نفی طرق معتبر شرعی است لذا از این جهت اطلاق آن خلاف موازین شرع و مغایر اصول ۶۷ و ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۲۱- حذف این مطلب که صلاحیت معتمدان به تأیید هیأت نظارت می رسد از ماده (۳۲) و عدم ذکر آن در ماده (۳۲) موضوع ماده (۱۶) مصوبه مستلزم نفی نظارت در این مورد است لذا این ماده از این جهت مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی تشخیص داده شد.

۲۲- در تبصره (۱) ماده (۳۲) موضوع ماده (۱۶) صرفاً موانعی را برای معتمدان ذکر کرده است با اینکه وظایفی که بعهده معتمدان گذاشته شده است امور بسیار مهمی از قبیل تعیین اعضاء انتخاباتی هیأت اجرائی انتخابات و در نهایت تعیین صلاحیت داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی و تعیین اعضاء اجرائی شعب اخذ رأی و رسیدگی و اعلام نظر نسبت به شکایات از انتخابات می باشد، بنابراین عدم ذکر شرط التزام عملی به اسلام و قانون اساسی و حسن شهرت و دارا بودن وثوق و اعتماد به انجام صحیح وظایف مذکور برای آنان، مغایر اصول قانون اساسی مربوط به انتخابات است.

۲۳- در بندهای (۶) و (۷) تبصره (۱) ماده (۳۲) موضوع ماده (۱۶) اثبات نقش مؤثر داشتن در تحکیم رژیم سابق و ادامه عضویت در احزاب و سازمانها و گروهها بعد از غیر قانونی اعلام شدن را منحصر به نظر کارشناسی اطلاعات نموده که مستلزم نفی طرق معتبر شرعی است لذا از این جهت خلاف موازین شرع و مغایر اصول قانون اساسی مربوط به انتخابات است.

۲۴- در این مصوبه داوطلبانی که عدم صلاحیت آنان با طی مراحل احراز گردد قافد صلاحیت دانسته شده اند یعنی افرادی که عدم صلاحیت آنان اثبات نگردد و صلاحیت آنان نیز احراز نشود واجد شرایط دانسته شده اند. مثلاً مستفاد از ماده (۵۱) و تبصره آن موضوع ماده (۲۰) این است که داوطلبانی که صلاحیت آنان احراز نشود گر چه عدم صلاحیتشان ثابت نباشد، واجد شرایط محسوب می شوند که مستلزم تجویز ورود افراد غیر واجد شرایط به مجلس شورای اسلامی است لذا مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۲۵- در ماده (۵۱) حذف این مطلب که باید فرمانداران و بخشداران با سریعترین وسیله اسناد و مدارک رد صلاحیت را به هیأت نظارت استان برسانند، چون عدم ذکر آن در ماده (۵۱) موضوع ماده (۲۰) موجب اخلال در اعمال نظارت شورای نگهبان می شود لذا مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۲۶- در ماده (۵۲) موضوع ماده (۲۱) و تبصره آن رسیدگی هیأت نظارت را منحصر به احراز عدم صلاحیت نموده است لذا مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

۲۷- در تبصره (۲) ماده (۵۲) موضوع ماده (۲۱) با توجه به اینکه برای رسیدگی هیأت مرکزی نظارت مهلت خاصی منظور نشده و مهلت رسیدگی هیأت‌های نظارت استان ۵ روز است، با توجه به تعداد روز افزون داوطلبان عضویت در مجلس شورای اسلامی، منحصر کردن مهلت رسیدگی شورای نگهبان بمدت ۱۰ روز، موجب اخلاف در اعمال نظارت شورای نگهبان است لذا از این جهت مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۲۸- در ماده (۵۲) مکرر موضوع ماده (۲۲) ایرادهای ذیل وارد است:

الف) در این ماده چون میزان رد داوطلب نمایندگی را منحصر به احراز عدم صلاحیت نموده است لذا از این جهت مغایر اصل ۶۷ قانون اساسی شناخته شد.

ب) الزام هیأت نظارت استان، به اینکه مستندات رد خود را به هیأت اجرائی اعلام دارد تا هیأت اجرائی برای مرتبه دوم نسبت به صلاحیت و عدم صلاحیت داوطلب نظر دهد چون تجویز ورود مرجع اجراء بعد از انجام نظارت است و بنحوی نظارت بر ناظر و موجب اخلاف در اعمال نظارت شورای نگهبان است لذا از این جهت مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد. بنابراین برای قسمت ذیل پاراگراف اول از عبارت « چنانچه شورای نگهبان پس از بررسی » تا عبارت « ابلاغ می شود » و نیز برای تبصره (۵) این ماده، موضوعی باقی نمی ماند.

ج) در خصوص مواردی که شورای نگهبان نسبت به آن اعمال نظارت نموده و رأی نظارتی داده است نظر این شورا نهایی می باشد لذا ارجاع آن به مرجع دیگری مانند دیوان عالی کشور مغایر اصل

۹۹ قانون اساسی است بنابراین پارگراف دوم و سوم و تبصره های (۱) لغایت (۴) ماده (۵۲) مکرر موضوع ماده (۲۲) مغایر این اصل شناخته شد.

۲۹- در ماده (۵۳) موضوع ماده (۲۳) در احراز تخلف معتمدین، نظر بخشدار یا فرماندار را قطعی دانسته و تأیید هیأت نظارت را لحاظ ننموده است لذا از این جهت مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۳۰- تبصره ماده (۵۵) موضوع ماده (۲۴) همان ایراد بندهای (۶) و (۷) را دارد.

۳۱- ماده (۷۰) موضوع ماده (۲۸) دارای ایرادات ذیل است:

الف) مستفاد از این ماده این است که هیأت‌های نظارت نمی‌توانند نظر خود مبنی بر توقف انتخابات را همراه با دلایل مستقیماً به شورای نگهبان اعلام دارد و مقرر شده است نظر خود را از طریق فرماندار یا بخشدار به وزارت کشور اعلام نمایند از این نظر مانع اعمال نظارت شورای نگهبان است و لذا از این جهت مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

ب) حکم شورای نگهبان به ابطال انتخابات را متوقف بر نظر موافق قبلی وزارت کشور نموده است که قهراً مانع اعمال نظارت کامل آن شورا است لذا از این جهت مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

ج) دستور توقف انتخابات را منحصرأ از اختیارات وزارت کشور دانسته و در نتیجه موجب سلب حق

اعلام ابطال از طرف شورای نگهبان است لذا از این جهت نیز مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

د) در تبصره (۱) این ماده وظیفه نظارتی شورای نگهبان منحصر و محدود به موارد مذکور در ماده شده است لذا از این جهت مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

۳۲- در ماده (۷۲) موضوع ماده (۲۹) ایرادات ذیل وارد است:

الف) چون مانع از اعمال نظارت کامل و استصوابی شورای نگهبان شده است لذا از این جهت مغایر

اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد.

ب) نهائی ندانستن نظر شورای نگهبان و ارجاع امر به مرجع دیگری مانند دیوان عالی کشور، منافی استقلال و مخالف وظایف نظارتی شورای نگهبان است و لذا از این جهت مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی شناخته شد. بنابراین تبصره های چهارگانه آن موضوعی ندارد.

۳۳- با توجه به عبارت « و یا اجرای ماده (۷۲) این قانون » در ماده (۷۳) موضوع ماده (۳۰)، همان ایراد بند (۳۲) در اینجا نیز وارد است.

۳۴- حذف عبارت « پس از اعلام نظر شورای نگهبان » از تبصره ماده (۷۴) موضوع ماده (۳۱)، صحت انتخابات را بدون نظارت شورای نگهبان تجویز می نماید که به منزله حذف نظارت موضوع اصل ۹۹ قانون اساسی در این مورد است لذا این ماده از این جهت مغایر اصل شناخته شد.

۳۵- ماده (۹۴) موضوع ماده (۳۲) مبهم است پس از مشخص شدن قوانین و مقررات و رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

تذکره:

افراد مذکور در ماده (۹۸۲) قانون مدنی کسانی هستند که تحصیل تابعیت ایرانی نموده اند بنابراین ذکر این قید در بند (۱) ماده (۳۰) موضوع ماده (۱۴) بی معنا است و در این بند اشتباهی رخ داده است که باید اصلاح گردد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

۱۳۸۳